

ce am putea numi „perspectiva interioară”: în teatrul lui Ion Băieșu este reprezentată o lume incapabilă de a se privi pe sine, populată de ființe fără interioritate, existind numai întru-ei acționează. Dar atît modul cum acționează — aberant, trecînd cu ușurință de la duioșie la violență, de la agresivitatea cea mai fioroasă la umiliția cea mai deplină —, cît și lipsa de consistență a însăși acțiunii — fiindcă „a face” înseamnă pentru personajele din teatrul acesta „a vorbi” — le transformă într-un fel de marionete bizar insuflăte. Avîntul, vioiciunea, dinamismul acestei lumi ating adeseori paroxismul, fără ca, totuși, ceva să o zguduie cu adevărat. De unde vine această incapacitate de a trăi cu adevărat, mîmîndu-se totuși în permanență viața cea mai agitată, se vede fără efort: dintr-o instabilitate eare, fiind continuă, realizează în chip paradoxal o deplină consecvență în inconsecvență. Este o lume a instantaneității, „momentul” este timpul său caracteristic, astfel încît nu numai trecutul și viitorul par să nu existe, dar și prezentul este redus la expresia lui cea mai efemeră. Oralității îi corespunde, în fond, lipsa de durată, într-un sens mai general, de „istoric”. Vitalitatea uluitoare a lumii din teatrul lui Ion Băieșu este, de aceea, o exacerbare a golului: limbuția, vorbăria găunoasă, totuși niciodată și de nimic descura-

jală, apoi desăvîrșita subordonare față de „chipă” constituie forme de manifestare a inconsistenței.

Este însă o inconsistență care, neavînd termen de opoziție sau de comparație, dobîndește toate caracteristicile substanțialității. De aici se trage acea nostalgie a absolutului devenită, într-o lume lipsită nu numai de orice metafizică, dar și de autentică realitate, tentație absolutistă (Lia din *Iertarea*, Dresoaara de fantome din piesa cu același titlu, Vecina din *Jocul*, Pamfil din *Preșul*, Gripcă și Bubulac din *Alibi* etc.). Oralitatea și aspectul familiar al limbajului contribuie, însă, la crearea unei aparențe prin care această sondare în abisul a-moralității și al a-spiritualității devine nu numai suportabilă dar și, cînd e privită superficial, înveselitoare. Observația făcută de Paul Tutunțiu în volumul pe care-l comentăm, în legătură cu piesa într-un act *Vînătorii* („miezul ei adevărat” constă în „dezbaterea de principii, în care omul este pus în relație, ca în povestirile Mahabharatei, cu jocul între faptă și destin, cu relativitatea libertății civice, morale și mai ales spirituale”), poate fi, și trebuie, extinsă la întreg teatrul lui Ion Băieșu. Revelînd cu inventivitate comică și simț tragico fața ascunsă a banalității, dramaturgul acesta bonom și jovial îndeamnă la o lucidă și severă meditație.

telex-,,teatrul“•telex-,,teatrul“•telex-,,teatrul“

FAIMA vă atrage respectuos atenția că sîntem în luna octombrie și că, deci, e momentul să vă gîndiți la abonamentul dumneavoastră pentru anul 1980 la revista „Teatrul”. Ca să nu mai aveți discuții cu chioșcarul. ● Vă informăm că „GONG '80”, almanahul revistei noastre, a fost predat în lucru Întreprinderii poligrafice din Sibiu, care asigură tipărirea lui. ● Carol Isac, cel mai zelos dintre colaboratorii acestei rubrici, ne informează că, deși clădirea teatrului se află în reparații și reamenajări, colectivul băcăuan este în pragul celei de-a patra premiere a acestei stagiuni. Astfel, de curînd s-a prezentat la Focșani premiera pe tară cu piesa lui George Genoiu, Doi pentru un tango. Tot la acest teatru, în condiții stressante, regișorul Mircea Radu Iacoban repetă piesa Stross de Iacoban Mir-

cea Rădu. ● Cînd lucrările de reamenajare vor fi încheiate, Teatrul Bacovia va avea și o mică sală Studio, cu vreo 90 de locuri. ● Apropo: Teatrul Mic anunță apropiata deschidere a Studioului său, care se va numi Teatrul Foarte Mic. Sîntem foarte curioși, foarte interesați, foarte nerăbdători să întîlnim, în această foarte nouă sală bucureșteană, foarte multe spectacole foarte bune. ● Foarte bogat ilustrat va fi almanahul „GONG '80”: peste două sute de chipuri de actori și imagini din spectacole, multe dintre ele, în culori. Foarte interesant, nu? ● Multe teatre din țară și-au schimbat numerele de telefon. Dacă noi nu le știm încă și dacă teatrele nu ni le comunică, e greu pentru FAIMA să fie proaspăt și complet informată. ● Teatrul de păpuși din

Galăți ne anunță că a avut loc premiera cu spectacolul Vrăjitorul din Oz, dramatizare după Frank Baum de Iordan Chîmet. Știrea o semnează directorul teatrului, Traian Ghișescu-Ciurea, care semnează și regia spectacolului. ● Teatrul de Stat din Turda, care în stagiunea trecută nu ne-a prea răsălat cu știri, anunță două dintre premierele sale: Martirii de Nicolae Jianu și Micul infern de Mircea Ștefănescu, ambele, în regia lui Matei Varodi. ● Una dintre cele mai bogate rubrici ale almanahului revistei noastre este cea intitulată „Prezențe românești pe meridianele lumii”. Din ea, veți afla despre succesele oamenilor noștri de teatru în U.R.S.S., Japonia, Egipt, Statele Unite, Mexic, Italia etc. ● „Tribuna” din 30 august a.c. (Continuare în p. 48)

VIITORUL ROL

LENI PINŢEA-HOMEAG

Leni Pinthea-Homeag a absolvit Institutul de artă teatrală şi cinematografică „I. L. Caragiale” în 1963. A debutat la Teatrul de Stat din Reşiţa, cu rolul Ivonne din *Ancheta* de Al. Voitin. În 1964 se transferă la Teatrul Naţional din Craiova. În decursul celor 14 ani de activitate pe această scenă, actriţa Leni Pinthea-Homeag a avut prilejul să interpreteze eroine complexe, cărora le-a dat relief şi inedit prin sensibilitate şi prin sinceritate. Rolurile pe care le-a jucat sînt din categoria celor care dau prestigiu unei cariere: Doamna Clara (*Vlaicu-Vodă* de A. Davila); Miţa Baston (*Dale carnavalului* de I. L. Caragiale); Tana (*Viforul* de B. St. Delavrancea); Alta (*Act venecian*), Ioana Boiu (*Suflete tari*), Patroana (*Mitică Popescu*) de Camil Petrescu; Paraschiva (*Domnişoara Nastasia* de G. M. Zamfirescu); Nina Elefterescu (*Al patrulea anotimp* de Horia Lovinescu); Maria (*Zodia Taurului*) şi Doamna Stanca (*Capul*) de Mihnea Gheorghiu; Lili Sinescu (*A doua faţă a medaliei* de I. D. Sîrbu), Coneril (*Regele Lear* de Shakespeare); Ortensia (*Înălţarea* de Carlo Goldoni); Sofia (*Platonov* de A. P. Cehov); Ducesa de Malborough (*Paharul cu apă* de E. Scribe); Cleia (*Esop* de G. Figueiredo), ş.a. În film: Paraschiva (*Dincolo de barieră*), Savina (*Pădurea pierdută*), Elisabeta de Brauswick (*Muşchetarul român*).

În premiera absolută cu piesa lui Paul Everac *Un pahar cu sifon*, Leni Pinthea-

Homeag va interpreta rolul Magda Măreulescu.

„Mărturisesc că mă încântă întâlnirea cu dramaturgia unui autor atât de original şi de pătrunzător cum este Paul Everac. În acest sens, (în să remarc generozitatea cu care o seamă dintre dramaturgii noştri contemporani au înţeles dificila problemă a «folosirii actriţelor în teatre», scriind piese cu o distribuţie feminină mai largă sau chiar piese-recital, ale căror roluri de protagonistă sînt concepute ca veritabile prototipuri caracterologice.

Mă aflu în faţa ummii dintre cele mai serioase examene artistice. Magda Măreulescu este cel mai tulburător personaj contemporan din cîte am întâlnit în cariera mea. Într-un fel, ea aminteşte de Alta (*Act venecian*), fireşte, într-un conflict caracteristic epocii actuale, dar, paradoxal, foarte aproape de situaţia-limită. De la primele lecturi ale textului, în repetiţii, alături de regizoarea Valentina Balogh şi de partenerul meu Valeriu Dogaru, Magda m-a subjugat şi m-a înspăimîntat, totodată. Treccerile de la o situaţie la alta, de la un sentiment la altul sînt covîrşitoare, tocmai pentru că, de fapt, îşi pune în joc întreaga viaţă, refuzînd desluşirile şi simplificările; astfel avansează, oarecum orbeşte, pînă la paşul decisiv, care o pierde. Ea nu se explică şi nu trebuie explicată; drama ei se dezvoltă discret şi subtil. Magda este tandră şi în acelaşi timp aspră, iubitoare şi posesivă, cutezătoare, dar şi cu momente de laşitate, dominată şi dominatoare. Permanenta oscilaţie între asemenea extreme solicită o concentrare maximă şi un efort deosebit, pentru a demonstra ideea fundamentală a piesei: şansa de reabilitare a eroinei. Paul Everac nu oferă reţete, ci ne îndeamnă la un efort de descoperire şi de tălmăcire a sensurilor, extraordinar de interesant şi de captivant. Îndemnul ne este adresat, deopotrivă, ambilor interpreţi, pentru că piesa are calitatea de a stabili un admirabil echilibru valoric între cele două roluri. Fiecare dintre noi trebuie să gîndim personajul în relaţie, fără a căuta să ne evidenţiem solistic. Vrem să înfăţişăm spectatoriilor, convingător şi vibrant, lecţia de viaţă pe care o oferă două destine atît de diferite, ale unor eroi contemporani, vii.”

telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“

(Continuare din p. 8)

publică o anchetă pe marginea „Antologiei dramaturgiei româneşti 1944—1977” alcătuită de Valeriu Răpeanu. Răspund la ancheta revistei N. Barbu, Ileana Berlogea, A. I. Brumaru, Justin Ceuca, Valentin Taşcu, Cornel Un-

gureanu şi Ion Vartic. După cum se vede, dramaturgii au fost ocoliţi ● Teatrul Mic are încă un secretar literar, în persoana Mihaelei Tonitzalordache. ● A apărut, în editura Dacia, volumul lui Constantin Cristescu „Teatrul, istorie şi actualitate”. ● O

excelentă piesă promite a fi Anticvralgicul de la ora 5 de Ileana Vulpescu. Prima parte a piesei poate fi citită în revista „Vatra” din 20 septembrie a.c. ● Piesa Mobilă şi durere de Teodor Mazilu va putea fi citită în

VIITORUL ROL

ION DICHISEANU

Carierea artistică a lui Ion Dichiseanu n-a cunoscut momente de eclipsă: tot timpul prezent pe afiș, distribuit atât în marele repertoriu cât și în succese de casă (am mai dat, la această rubrică, fișa rolurilor sale), răsfățat de regizorii de film, vedeta coperților de reviste ilustrate și favorit al publicului, actorul părea amenințat, la un moment dat, să devină victima propriei sale imagini surizătoare. Faptul că a depășit acest pericol, reconsiderându-și „personajul”, este dovada unei pasiuni profunde și autentice pentru profesie. Această voință de a o lua de la început, altfel și într-un mod imprevizibil, a dat un rezultat strălucit în rolul Tudor Cernat din filmul *Clipa* de Gheorghe Vitanidis (rol care i-a și adus, dealtfel, un premiu de interpretare la Festivalul național „Cîntarea României”, ediția a II-a).

Dar actorul matur, emanînd forță dramatică, pe care-l așteptăm, azi, în rolul titular din *Coriolan* de Shakespeare, n-a apărut, firește, peste noapte, printr-un simplu act de voință; asimilînd experiența vieții în teatru, filtrînd, sedimentînd, eliminînd, el a dobîndit, în cele din urmă, liniștea sufletească, echilibrul care-i asigură capacitatea de concentrare necesară. Și discernămintul... Cu acest prilej, să ne amintim că Ion Dichiseanu a mai frecventat școala lui Shakespeare, urcînd treptele dificultății, de la vitalul Petrucciho (din comedia *Femeia îndărătnică*) la clasicele partituri de tragedie Othello și Antoniu; recent, a reluat dificilul itinerar, făcînd echipă cu regizorul Dinu Cernescu. S-ar putea spune că Alcibiade (*Timon din Atena*) a fost un test pentru Coriolan.

„Coriolan este una dintre cele mai dificile piese shakespeareene, de un interes special pentru noi, actorii-interpreți (și, evident, nu numai pentru noi), cît și pentru public. Pentru mine, rolul Coriolan este deosebit de important, dată fiind răspunderea artistică pe care o am față de teatru, față de colegii mei și, nu în ultimul rînd, față de dramaturgia shakespeareană, cu uriașele ei caractere, cu implicațiile ei filozofice, veșnic contemporane.

Relația principală din spectacol este aceea dintre erou și masă. Coriolan ar fi putut fi eroul exemplar, dacă ar fi știut să-și asigure sprijinul și încrederea poporului. Dar Coriolan aspiră să fie un tiran al Romei; aici, personajul își modifică traiectoria, din erou, el devine antierou. Destinul său tragic este pecetluit de el însuși; Coriolan este un personaj care se autodistruge.

Am colaborat cu regizorul Dinu Cernescu la *Timon din Atena* și am înțeles, cu această ocazie, ceea ce înținses urmărindu-i celelalte montări shakespeareene (*Măsură pentru măsură*, *Hamlet*): modalitatea sa de a aborda textul prin lentila unei idei-forțe, care, în spectacol, este investită cu o asemenea sugestivitate plastică, încît își subordonează întregul univers dramatic al operei, impunîndu-se cu energia cu care o lance se înfige în țintă. De data aceasta, el intenționează să realizeze spectacolul căderii unei personalități a cărei capacitate creatoare s-a irosit fără a putea rodi, fiindcă nu a înțeles sensul profund al noțiunilor de patrie, democrație și libertate, negîndu-și, astfel, menirea. Întreaga distribuție — Gilda Marinescu (Volumnia), Catrinel Paraschivescu, Emil Hossu, Dorin Varga, Val Săndulescu, Ion Punea ș.a. — ne vom strădui să marcăm, prin acest spectacol, un moment în evoluția Teatrului „Nottara”.

Maria Marin

telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“

almanahul „GONG '80“ ● A apărut primul fascicol — litera A — din „Dicționarul dramaturgiei universale”, editat de secretariatul literar al Teatrului Național „V. Alecsandri” din Iași. Să mai vedem și abia pe urmă să comentăm ● La Botoșani, după Obsesia de Ștefan Berciu și Omul care a văzut moartea de Victor Eftimiu,

Teatrul „Mihai Eminescu” pregătește Poem de sîrbătoare și lumină — în colaborare cu Studioul de radio-Iași, Vinătoarea de rațe de Vănpilov, Steaua fără nume de Mihail Sebastian și Casa noastră de George Genoiu, Harnici, botoșeneni, harnici! ● „GONG '80” are și cuvinte încrucișate pe teme din viața teatrală, știut

fiind că actorii sînt rebusiști împătimați ● La Reșița se joacă Tichia cu clopoței de Luigi Pirandello, în regia lui Mihai Lungeanu și în scenografia lui Radu Corciova ● A.T.M. și-a definitivat calendarul de manifestări teatrale pentru stagiunea 1979—1980. Prima dintre aceste manifestări va avea loc, între 13 și 91 (Continuare în p. 91)

ANNY BRAESKY:

„Cu grimonul pe oglindă”*

În memorialistica actorilor noștri, însemnările Anny-ei Braeski aduc parfumul și stilul particular al teatrului ieșean, de atâtea ori evocat, dar mai rar de către înșiși slujitorii săi. Fără îndoială că Naționalul din capitala Moldovei a configurat în teatrul românesc o școală și o tradiție, în care s-au format atâtea personalități ale scenei. Anny Braeski, care a slujit teatrul din Iași timp de 53 de ani, făcând parte, în continuare, din ființa sa, este o „cronică vie” a gloriei prinței scene a Moldovei.

Partea cea mai substanțială a scrierii ei este consacrată evocărilor; sînt surprinse momente din perioadele de directorat ale lui George Topîrcăanu, Mihail Sadoveanu, Mihail Codreanu, Ionel Teodorescu, Marin Iordă, Alexandru Șahighian, Ilie Grămadă, ale căror nume și influențe se leagă de cariera unor actori și regizori ai teatrului. Prietenii scriitori, prietenii gazetari, ieșeni și bucureș-

teni, sînt, de asemenea, evocați printre intelectualii care au alcătuit, împreună, acel climat de spiritualitate al Iașului, în care s-au dezvoltat talentele Teatrului Național. Anny Braeski este ea însăși o descoperire datorată marelui poet și om de teatru care a fost Mihail Codreanu, precum și actorului Bruno Braeski, soțul ei. Cariera ei a început modest, a înaintat cu pași timizi și a înflorit în ambianța propice din perioada în care fotoliul directorial al teatrului era ocupat de personalități ilustre.

Pentru Anny Braeski, cea mai elocventă probă a devotamentului față de teatrul ieșean este dăruirea de sine în folosul creșterii gloriei casei lui Alecsandri. Această convingere îi deschide o perspectivă proprie asupra evenimentelor. Înăuntrul teatrului, ocurile acestora sînt înregistrate în modul cel mai fidel. Vremurile de restriște apasă asupra slujitorilor scenei, iar spectacolele sînt șterse și tot mai lipsite de bar. Despre război, despre refugiu și bombardamente aflăm doar din reflexul lor în viața culiselor. Oamenii evocați sînt, de asemenea, descriși și înțeleși exclusiv prin legătura lor cu teatrul, în general, și cu cel ieșean, în special. O altă lume, în afara perimetrului teatral, nu pare să existe pentru actrița Naționalului; în această claustrare voită sîntem ispitiți să vedem o expresie a pătimașei iubiri pentru profesiunea căreia i s-a dedicat.

*) Ed. „Junimea”, colecția „Arlechin”, 1979.

Carol Isac

telex-,,teatrul“•telex-,,teatrul“•telex-,,teatrul“

(Continuare din p. 49)

16 decembrie, la Bacău: „Colocviul criticilor de teatru” și „Gala recitalurilor dramatice”. Vom fi acolo ● În biroul secției de critică a A.T.M. a fost cooptată colega noastră Mira Iosif. Felicitări! ● Teatrul de păpuși din Sibiu ne anunță două noi premiere: Copilăria lui Gheorghiuță de Emanuel Engel și Kasperle, cumătrul Lup și cumătra Vulpe, o dramatizare de Wolfgang Ernst după basme săsești

din Transilvania. Regizorii, Mircea Petre Suciu și, respectiv, Christian Maurer. ● La începutul lunii septembrie, secretariatul literar al Teatrului „Ion Vasilescu” ne-a informat pe larg despre activitatea teatrului în această stagiune. Absolut nimic din ce ni s-a transmis atunci nu mai corespunde realității. Dacă ne-am lua după știrile care ne vin dinspre acest secretariat, am păți și noi ca spectatorii,

care una sînt chemați (prin presă și radio) să vadă, și alta văd. Mai multă seriozitate, conștiințiozitate și promptitudine în relațiile cu presa și publicul n-ar strica, zău așa, tovarăși de la secretariatul literar al acestui teatru! ● Vulpoiul filozof se intitulă presa lui S. Mrožek, pe care o veți putea citi în almanahul „GONG '80”.

FAIMA